

СЕКЦІЯ 2 ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 340.5:347.427.736(437.3:477)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2024-6-2>

МОРАТОРІЙ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ З ІНОЗЕМНИМИ ПРОЦЕДУРАМИ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

Козаренко Євгеній Валерійович,
аспірант кафедри національного, міжнародного права та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
yevhenii.kozarenko@university.kherson.ua
orcid.org/0000-0003-4950-4480

Актуальність теми. Щодо сучасного вітчизняного законодавства про неплатоспроможність триває досить довга дискусія щодо зупинення виконання зобов'язань у процедурах банкрутства – мораторію на задоволення вимог кредиторів (далі – мораторій). Поняття «мораторій» формально суперечить умовам його застосування, тож ми вбачаємо за потрібне провести аналіз як поняття, так і застосування мораторію та на основі аналізу виокремити його вплив на виконання зобов'язань з урахуванням платоспроможності, оскільки невизначеність призводить до зловживання процесуальними правами.

Також потребує уваги низка питань, а саме неоднозначним є законодавчий підхід до поділу кредиторів на дві категорії: конкурсні, виконання вимог яких зупиняється під час дії мораторію, і поточні, на вимоги яких мораторій не поширюється, що створює первинні дискримінаційні умови для кредиторів. Потребує змін і тривалість дії мораторію, що затримує терміни виконання зобов'язань перед кредиторами.

Мета. Стаття присвячена інституту процесуального права – мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства, а саме дослідженню мораторію у вітчизняному законодавстві про неплатоспроможність та його порівнянню зі схожими інститутами в законодавстві інших країн.

У цій науковій роботі застосовані такі **методи** дослідження, як порівняльно-правовий аналіз, метод узагальнення та систематизації.

Висновки. Під час розкриття поняття мораторію визначені його суттєві ознаки та відмінності від інших заходів впливу на порядок (процедуру, спосіб) виконання зобов'язання. Особливу увагу приділено похибкам у визначенні поняття та наслідкам таких похибок у правозастосуванні. За результатами аналізу поняття «мораторій» у процедурах банкрутства запропоновані шляхи усунення недосконалостей і правил його застосування.

Відображено поняття «мораторій» у процедурах банкрутства відповідно до законодавства Чеської Республіки й окреслено суть і цілеспрямованість цього заходу в процедурах неплатоспроможності, наведені спільні риси та відмінності порівняно з інститутом мораторію у вітчизняному законодавстві.

Зроблено висновки щодо призначення мораторію у процедурах банкрутства, доцільність його застосування та здійснено порівняння цього інструментарію з подібними іноземними інститутами. Усунення на законодавчому рівні дискримінаційного положення конкурсних кредиторів порівняно з поточними кредиторами внаслідок введення мораторію є нагальним питанням на шляху вдосконалення законодавства та впровадження реформ.

Ключові слова: банкрутство, мораторій, зупинення виконання зобов'язань, відновлення платоспроможності.

MORATORIUM IN UKRAINE'S INSOLVENCY LEGISLATION AND ITS COMPARATIVE ANALYSIS WITH FOREIGN PROCEDURES (EXAMPLE OF THE CZECH REPUBLIC)

Kozarenko Yevgeniy Valeriyovych,
Postgraduate Student at the Department of National,
International Law and Law Enforcement
Kherson State University
yevhenii.kozarenko@university.kherson.ua
orcid.org/0000-0003-4950-4480

Relevance of the topic. *In modern domestic insolvency legislation, there is a rather long discussion about the suspension of obligations in bankruptcy procedures – a moratorium on satisfying creditors' claims (hereinafter referred to as the “moratorium”). The concept of “moratorium” formally contradicts the conditions of its application, so we see the need to analyze both the concept and the application of the “moratorium” and, based on the analysis, to isolate its impact on the fulfillment of obligations taking into account solvency, since uncertainty leads to abuse of procedural rights.*

A number of issues also require attention, namely: the legislative approach to dividing creditors into two categories is ambiguous: bankruptcy creditors, whose claims are suspended during the moratorium, and current creditors, whose claims are not subject to the moratorium, which creates primary discriminatory conditions for creditors. The duration of the moratorium also requires changes, which accordingly delays the terms of fulfilling obligations to creditors.

Purpose. *The article is devoted to the institute of procedural law – “moratorium” on the satisfaction of creditors' claims in bankruptcy procedures. The article is devoted to the study of the moratorium in domestic insolvency legislation and its comparison with similar institutions in the legislation of other countries.*

This scientific work uses such research methods as comparative legal analysis, generalization and systematization.

Conclusions. *During the disclosure of the concept of moratorium, its essential features and differences from other measures of influence on the order (procedure, method) of fulfilling the obligation were determined. Special attention was paid to errors in defining the concept and the consequences of such errors in law enforcement. Based on the results of the analysis of the concept of “moratorium” in bankruptcy procedures, ways to eliminate imperfections and rules for its application were proposed.*

The concept of “moratorium” in bankruptcy procedures in accordance with the legislation of the Czech Republic is reflected and the essence and purpose of this measure in insolvency procedures are outlined, common features and differences compared to the institution of moratorium in domestic legislation are given.

Conclusions are drawn regarding the appointment of a moratorium in bankruptcy procedures, the feasibility of its application, and a comparison of this tool with similar foreign institutions is made. The elimination at the legislative level of the discriminatory position of bankruptcy creditors compared to current creditors as a result of the introduction of a “moratorium” is an urgent issue on the path to improving legislation and implementing reforms.

Key words: *bankruptcy, moratorium, suspension of obligations, restoration of solvency.*

Вступ. На сучасній стадії розвитку світової економіки процедура банкрутства дедалі більше стає частиною планування підприємницької діяльності. Судові процедури банкрутства можуть стосуватися безпосередньо суб'єкта господарювання чи його контрагентів або засновників. У таких випадках застосування норм цивільного законодавства має певні особливості й обмеження у виконанні зобов'язань. Також процесуальний порядок розгляду судами справ про банкрутство істотно відрізняється від загальної судової процедури вирішення спорів щодо задоволення вимог кредиторів під час примусового стягнення боргу.

Впливовим фактором у розгляді справ про неплатоспроможність є зупинення задоволення вимог кредиторів боржником за окремими видами зобов'язань під час розгляду судової справи для вирішення питання щодо відновлення його платоспроможності. Таким зупиненням виконання зобов'язання за законодавством про банкрутство є мораторій на задоволення вимог кредиторів.

1. Визначення поняття «мораторій» та його відміна від інших процесуальних заходів

Вітчизняне законодавство оперує поняттям «мораторій» на задоволення вимог кредиторів з дати набрання чинності редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (Закон України від 30.06.1999 № 784-XIV).

Метою мораторію, за задумом законодавця, є надання тимчасової можливості боржнику сконцентрувати зусилля на усуненні загрози неплатоспроможності або констатація факту неможливості виконання зобов'язань, інакше ніж через продаж активів – банкрутство.

Слід наголосити, що надання можливості боржнику відновити власну платоспроможність є сучасним напрямом розвитку антикризового законодавства й відображено в Директиві Європарламенту «Про реструктуризацію та неплатоспроможність» (Directive of the European Parliament and of the Council (Directive on restructuring and insolvency) від

20.07.2019 № 2019/1023). Застосування вказаної Директиви із запровадженням мораторію на задоволення вимог кредиторів є дієвим знаряддям щодо затримки стягнення заборгованості з боржника з метою акумуляції засобів і заходів для продовження виробничої та збереження господарської діяльності.

Саме змісту мораторію у процедурі банкрутства в Україні присвячена ця стаття разом із порівнянням з подібними заходами в законодавстві Чеської Республіки відповідно до Закону Чеської Республіки «Про банкрутство та методи його вирішення (Закон про неспроможність)» (Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) (Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) від 09.05.2006 № 182/2006 Sb).

До набрання чинності першої редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» національне законодавство не містило терміна «мораторій» у провадженнях про банкрутство.

Законодавство про банкрутство, яке діяло до 2000 р., мало доволі спрощений механізм розгляду справ, і поширеною процедурою щодо боржників була процедура ліквідації та продажу майна з метою задоволення вимог кредиторів. Найперший Закон України «Про банкрутство» було прийнято 14.05.1992, і він складався з 22 статей, які на той час вміщували всю процедуру: від порушення справи про банкрутство до ліквідації боржника та припинення такої справи (Закон України від 14.05.1992 № 2344-XII).

Уперше в національному законодавстві визначення терміна «мораторій» стосовно процедури банкрутства було зроблено в першій редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (Закон України від 30.06.1999 № 784-XIV).

За період становлення вітчизняної нормативної бази про неплатоспроможність поняття «мораторій» майже не зазнало змін, змінювалися лише окремі види вимог, на які дія мораторію не поширюється.

Але, незважаючи на тривалий час застосування мораторію у процедурах банкрутства, залишаються невиправленими помилки у визначенні цього поняття, а також існує неоднозначність щодо переліку вимог, на які воно не поширюється. Навіть неглибокий аналіз визначення мораторію у чинному законодавстві говорить про одностороннє й неповне визначення цієї дефініції. Застосування мораторію у процедурах банкрутства та судова практика не привели до внесення відповідних змін до законодавства для усунення очевидних протиріч у нормативному визначенні поняття «мораторій».

За час існування законодавства про неплатоспроможність однією з істотних новацій стало введення преклюзивного строку дії мораторію для забезпечених кредиторів протягом 170 днів.

Поняття «мораторій» міститься у ст. 41 КУЗПБ і має таке визначення – зупинення виконання боржником грошових зобов'язань

і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), строк виконання яких настав до дня введення мораторію, і припинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), застосованих до дня введення мораторію (Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2019 № 2597-VIII).

Проаналізувавши поняття «мораторій», яке міститься в законодавстві України за період з 2000 по 2024 рр., можна визначити, що сутність цього заходу зводиться до встановлення законодавством для конкретного боржника певного обмеженого періоду часу, протягом якого неможливе примусове виконання на користь окремих кредиторів зобов'язань, строк яких настав до введення мораторію.

Мораторій у процедурах банкрутства поширюється на всі грошові зобов'язання боржника, строк яких настав, крім поточних вимог, заробітної плати та інших зобов'язань, зупинення виконання яких неможливе.

Мораторій у процедурах банкрутства запроваджується на стадії розпорядження майном і скасовується в разі закриття провадження у справі про банкрутство. Але під час провадження у справі про банкрутство мораторій не застосовується в разі одночасного повного погашення вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном, виконання плану санації та задоволення вимог у процедурі ліквідації.

Виходячи з наведених характерних ознак мораторію у процедурах банкрутства, можна зробити загальний висновок, що мораторій на задоволення вимог кредиторів не тільки містить ознаки забезпечення вимог кредиторів, але і є замісним способом надання обмеженого періоду часу боржнику для проведення невідкладних дій щодо відновлення власної платоспроможності. Це умовна перерва у виконанні зобов'язань для з'ясування можливості відновлення платоспроможності боржника або переходу до задоволення вимог кредиторів за кошти, отримані від продажу майна (ліквідаційна процедура).

Предметній суті та змісту мораторію в процедурах банкрутства в сучасній юридичній літературі присвячено декілька наукових досліджень. Водночас тематика мораторію на задоволення вимог кредиторів присутня в багатьох наукових працях і науково-популярних творах. Це питання досліджувалося паралельно з іншими новаціями та інститутами провадження у справі про неплатоспроможність і позиціонується як впливовий чинник на процедуру виконання боржником зобов'язань перед кредиторами.

У наукових роботах О. Бірюкова, П. Пригузи та інших дослідників законодавства про банкрутство та практики його застосування питання мораторію у процедурах банкрутства має описовий характер. За період існування в законодавстві України поняття «мораторій» на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства предметно не досліджувалося. Здебільшого в наукових роботах мораторій визначався як особливість провадження у справах про банкрутство та впливо-

вий фактор на порядок виконання боржником зобов'язань перед кредиторами.

Науково-практичні коментарі щодо мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства в сучасній науковій літературі не мають фундаментального й системного підходу. У різних наукових працях цей термін визначається в загальних рисах без розкриття сутності. Здебільшого поняття мораторію визначається спеціальним обмежувальним режимом майна боржника, який має дві сторони: з одного боку, це захід для відновлення платоспроможності боржника, а з іншого – стимуляція щодо погашення вимог кредиторів.

Водночас існує похибка у визначенні самого поняття «мораторій» і суперечності переліку вимог, на які він поширюється. Дефініція «мораторій» містить поняття «грошове зобов'язання», на яке він і поширюється, «грошове зобов'язання», зі свого боку, не містить у собі неустойки (штраф і пеню). Тому шляхом нескладних логічних операцій можна дійти до хибного висновку про те, що мораторій не поширюється на неустойку, яка виникла до відкриття провадження у справі про банкрутство.

А. Данілов у статті «Контроль арбітражного керуючого за задоволенням вимог кредиторів за зобов'язаннями, на які не поширюється дія мораторію» також розглядає питання ідентифікації (індивідуалізації) вимог кредиторів, на які не поширюється дія мораторію (Данілов, 2019: 276).

Висвітлюючи тему мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства, варто приділити увагу спільним рисам і відмінностям між мораторієм і заходами забезпечення в позовному провадженні в господарському процесі.

Як відомо, провадження у справі про банкрутство регулюється не тільки Кодексом України з процедур банкрутства, але й Господарським процесуальним кодексом України, про що прямо зазначено у ст. 2 КУЗПБ (Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2019 № 2597-VIII).

Порівняння мораторію із заходами забезпечення позову, зазначеними в ст. 137 ГПК України, приводить до висновку про наявність спільних рис за загальними ознаками, але при цьому існує і ряд відмінностей між цими інститутами процесуального права.

Однією із сукупностей норм господарського процесуального права є заходи забезпечення позову, до яких ст. 137 ГПК України віднесені, зокрема, заборона вчиняти дії, здійснювати платежі або виконувати щодо нього інші зобов'язання. Порівняно з мораторієм на задоволення вимог кредиторів ці заходи забезпечення позову мають ряд схожих рис і відмінностей.

Крім заходів забезпечення позову, передбачених ГПК України, Кодекс України з процедур банкрутства передбачає додаткові заходи забезпечення вимог кредиторів, з огляду на які боржнику забороняється в тому числі й добровільне виконання зобов'язань перед окремими кредиторами, про що зазначено в ст. 40 КУЗПБ.

Так, зіставляючи мораторій у процедурі банкрутства та заходи забезпечення позову, можна зробити такі висновки щодо спільних рис і відмінностей мораторію у процедурі банкрутства від заходів забезпечення позову та заходів забезпечення вимог кредиторів.

Насамперед і мораторій на задоволення вимог, і заходи забезпечення мають спільним наслідком зупинення виконання зобов'язання та заборону дій, спрямованих на задоволення вимог кредиторів. Це є очевидною спільною ознакою. Інших спільних рис згадані заходи не мають.

На відміну від заходів забезпечення позову та вимог кредиторів, мораторій вводиться судом безумовно без ініціювання цього заходу за клопотанням учасників провадження. Ба більше, КУЗПБ безумовно зобов'язує суд застосувати мораторій одразу з відкриттям провадження у справі про банкрутство.

Проте заходи забезпечення вимог кредиторів у процедурах банкрутства можуть бути застосовані судом окремо від мораторію, як за клопотанням учасників справи, так і за ініціативою суду за наявності підстав у вигляді загрози невиконання судового рішення або порушення прав кредиторів. Водночас ініціювання заходів забезпечення позову можливе лише сторонами у справі.

Відмінною рисою мораторію на задоволення вимог кредиторів є і термін його дії. Так, заходи забезпечення позову набирають чинності з моменту проголошення ухвали про вжиття певного заходу і діють до моменту його скасування. Дія мораторію у справі про банкрутство починається з моменту відкриття провадження у справі про банкрутство та діє до моменту припинення мораторію, крім вимог забезпечення кредиторів, які звільняються від дії мораторію за перебігом 170-денного строку після дня його запровадження.

Незважаючи на те що ухвала про вжиття заходів забезпечення позову підлягає апеляційному оскарженню, вона підлягає негайному виконанню і може бути скасована в апеляційному порядку. Зі свого боку, мораторій на задоволення вимог кредиторів у справі про банкрутство вводиться судом незалежно від заяв і клопотань учасників справи одночасно з відкриттям провадження у справі про банкрутство і ухвала про введення мораторію не підлягає оскарженню.

Особливістю мораторію, що відокремлює його від заходів забезпечення позову є і поширення дії мораторію на максимальну кількість стягувачів без їхньої персоналізації. Під час дії мораторію не персоніфікуються і особи, на вимоги яких не поширюється дія мораторію. У випадку із забезпеченням позову або вимог кредиторів у справі про банкрутство таке забезпечення має індивідуальний характер предмета забезпечення й особи, на користь якої воно здійснюється.

2. Мораторій у законодавстві Чеської Республіки

Найголовнішим завданням введення мораторію за чеським законодавством є заборона прийняття рішення про банкрутство боржника. Таке призначення мораторію ще раз підтвер-

джує його функцію – надання боржнику обмеженого проміжку часу для відновлення платоспроможності, а для кредиторів – тимчасового періоду для прийняття доленосного рішення: або швидке часткове задоволення вимог за кошти з продажу майна боржника, або повне виконання зобов'язання за перебігом тривалого часу. Це є головною і важливою спільною рисою функціонального призначення мораторію у чеському й українському законодавстві про неплатоспроможність.

Мораторій у процедурах банкрутства зазвичай притаманний не лише вітчизняному законодавству.

У тій чи іншій формі мораторій міститься в законодавстві кожної розвиненої держави. Тимчасове зупинення виконання зобов'язань боржником у процедурах банкрутства в іноземних країнах здійснюється у вигляді безпосередньо мораторію або шляхом судової заборони (зупинення) стягнення коштів.

Одним із прикладів зупинення виконання зобов'язань перед кредиторами шляхом судової заборони є ст. 11.2. Закону Канади «Про угоду компаній з кредиторами» (Companies' Creditors Arrangement Act) (Companies' Creditors Arrangement Act № R.S.C., 1985, с. С-36 від 31.12.2002).

Згідно з приписами цієї статті суд може видати наказ щодо призупинення всіх проваджень щодо боржника про банкрутство, позовних та інших проваджень на термін, що не може перевищувати десять днів. Однак цей строк може бути неодноразово продовжений судом за заявою боржника. Такий висновок зроблений у дослідженні, проведеному компанією Baker McKenzie's Resource у доповіді «Глобальний посібник з реструктуризації та банкрутства» (Global Restructuring and Insolvency Guide) (Baker McKenzie, 2024).

Прикладом, що містить заходи щодо зупинення виконання зобов'язань у процедурі банкрутства, є Закон Чеської Республіки «Про банкрутство та методи його вирішення» (Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)) (Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) від 09.05.2006 № 182/2006 Sb).

У розділі 4 Закону «Про банкрутство та методи його вирішення» викладено алгоритм застосування мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурі неплатоспроможності.

Відмінностями застосування мораторію у процедурах банкрутства за чеським законодавством порівняно з українським є такі ознаки: ініціатива застосування, строк дії мораторію, перелік вимог поширення, підстави продовження та скасування.

Так, відповідно до ст. 115 Закону «Про банкрутство та методи його вирішення» порушення питання про введення мораторію належить суто боржнику незалежно від ініціатора справи. Водночас, заявляючи про мораторій, боржник має надати суду нотаріальну згоду на запровадження мораторію від більшості кредиторів. Така сама нотаріальна згода від більшості кредиторів потрібна для розгляду судом питання про продовження дії мораторію. Ст. 119 згаданого закону передбачає

строк дії мораторію не довше ніж три місяці з можливістю продовження ще на 30 днів.

Ініціатива боржника та згода кредиторів є обов'язковими складовими підстав для введення судом мораторію. Це є гарантією та запорукою взаємної відповідальності сторін у справі про неплатоспроможність і певною мірою кредитом довіри між ними щодо виконання зобов'язання перед кредиторами та збереження діяльності підприємства-боржника, на відміну від національного порядку безумовного введення судом мораторію на задоволення вимог кредиторів, який залишає поза увагою позицію кредитора та нехтує порушенням його прав, ховаючи цивільну відповідальність боржника за порушення зобов'язання під «парасолькою» мораторію.

На противагу Кодексу України з процедур банкрутства Закон Чеської Республіки «Про банкрутство та методи його вирішення» не містить дискримінаційних положень щодо виконання зобов'язань перед конкурсними або поточними кредиторами на підставі мораторію. Згідно зі ст. 122 чеського закону дія мораторію не поширюється лише на вимоги безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства, які виникли протягом останніх 30 днів до або після оголошення мораторію. Договори на постачання енергоносіїв та сировини, а також інші договори на постачання товарів і послуг, які діяли не менше ніж три місяці від дати оголошення мораторію, не можуть бути розірвані або відкриті іншою стороною договору на час дії мораторію внаслідок прострочення боржником платежів за товари чи послуги, що мали місце до оголошення мораторію, або погіршення фінансового становища боржника, якщо боржник принаймні сплачує зобов'язання належним чином і вчасно на основі цих договорів.

Такий виняток з переліку вимог, на які не поширюється дія мораторію, є цілком логічним, оскільки відповідає меті введення та функціональному призначенню мораторію. За позицією чеського законодавця мораторій поширюється на всі вимоги, крім тих, які виникли із зобов'язань щодо підтримки виробничої діяльності. Зазначене зупинення виконання зобов'язань перед кредиторами, крім витрат на підтримання виробничої діяльності, значно підвищує імовірність відновлення платоспроможності в найкоротший термін.

Спільною рисою опрацьованих нормативних документів у галузі неплатоспроможності України та Чеської Республіки є неможливість оскарження судового рішення про введення мораторію.

Питанням процедур банкрутства за законодавством Чеської Республіки приділено декілька наукових праць у національній літературі. Зокрема, у науковій статті «Новачі чеського законодавства про банкрутство та доцільність їх імплементації в Україні» під авторством О. Островської, С. Ушеренко, Є. Харченко надано вичерпний аналіз чеської процедури банкрутства та пропозиції до внесення змін у національне законодавство. На думку авторів, суть мораторію полягає в наданні можливості боржнику самостійно виправити фінансове положення

без застосування процедур банкрутства як способу вирішення проблеми (Островська, Ушеренко, Харченко, 2018: 43).

Наслідком неефективних дій боржника щодо виконання зобов'язань перед кредиторами, йдеться у цій статті, є застосування одного зі способів вирішення проблеми банкрутства. Відповідно до ст. 4 Закону Чеської Республіки «Про банкрутство та методи його вирішення» до таких способів належать: ліквідація, реорганізація, полегшення боргу та особливі способи вирішення проблеми банкрутства (Островська, Ушеренко, Харченко, 2018: 43).

Разом з аналізом автори пропонують подальший розвиток інституту мораторію та імплементацію його до національного законодавства, формулюючи це таким чином: «Позитивними сторонами та такими, що мають перспективи ефективного використання у вітчизняній практиці провадження справ про банкрутство, авторами визначено: подальший розвиток інституту мораторію як механізму стимулювання відновлення платоспроможності без втручання кредиторів та третіх осіб» (Островська, Ушеренко, Харченко, 2018: 44).

Подібна думка щодо запровадження мораторію у справах про банкрутство підтримана і в Чеській Республіці. Так, у своїй статті «Мораторій в юридичній практиці» (Moratorium v právní praxi) магістр П. Каліш (Mgr. Petr Kalíš) описує власний погляд на інститут мораторію з позиції його практичного застосування.

На думку П. Каліша, «на практиці основним мотивом мораторію у справі про банкрутство чи до банкрутства є виграш у часі. Боржник платить за цей виграш часу втратою довіри кредиторів, яку може бути важко завоювати, наприклад, для реорганізації» (Mgr. Petr Kalíš, 2017).

Власну позицію щодо практичної діяльності автор обґрунтовує такими міркуваннями: «Таким чином, мета мораторію є основоположним у розгляді питання про введення мораторію чи ні. Це справді має бути якимось короткостроковим всеохоплюючим рішенням, наприклад стягнення основної вимоги або забезпечення фінансування або завершення складного продукту, тобто операції, які змінюють грошовий потік оборотного капіталу» (Mgr. Petr Kalíš, 2017).

Висновки. Підбиваючи підсумки аналізу мораторію у справах про неплатоспроможність в Україні та його порівняння з подібними інститутами процесуального права в Чеській Республіці, потрібно звернути увагу суб'єктів законодавчої ініціативи на потребу в подальшому вдосконаленні нормативного регулювання процедур банкрутства. Має бути приділено особливу увагу сучасному стану правового регулювання мораторію, а саме усуненню прогалин у законодавстві та виправленню колізій у визначенні поняття «мораторій».

Крім того, усунення на законодавчому рівні дискримінаційного положення конкурсних кредиторів порівняно з поточними кредиторами внаслідок введення мораторію є нагальним питанням на шляху вдосконалення законодавства та впровадження реформ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 30.06.1999 № 784-XIV. Дата оновлення: 30.06.1999. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
2. Directive of the European Parliament and of the Council (Directive on restructuring and insolvency) від 20.07.2019 № 2019/1023. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1023> (дата звернення: 10.12.2024).
3. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) від 09.05.2006 № 182/2006 Sb. *Zákonech pro lidi*. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182> (дата звернення: 10.12.2024).
4. Про банкрутство : Закон України від 14.05.1992 № 2344-XII. Дата оновлення: 14.05.1992. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19920514#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2344-XII. Дата оновлення: 30.06.1999. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19990630#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
6. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2019 № 2597-VIII. Дата оновлення: 18.10.2019. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
7. Данилов А. І. «Контроль арбітражного керуючого за задоволенням вимог кредиторів за зобов'язаннями, на які не поширюється дія мораторію». *Національний університет «Одеська юридична академія»*. 2019. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/c065ea1a-b4c0-4855-87a8-dd3e10f4b5b2> (дата звернення: 10.12.2024).
8. Companies' Creditors Arrangement Act № R.S.C., 1985, с. C-36 від 31.12.2002. *Justice Laws Website*. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-36/page-1.html> (дата звернення: 10.12.2024).
9. Global Restructuring and Insolvency Guide. *Baker McKenzie*. 2024. URL: <https://resourcehub.bakermckenzie.com/en/resources/global-restructuring-and-insolvency-guide/north-america/canada/topics/effect-of-process> (дата звернення: 10.12.2024).
10. Островська О. А., Ушеренко С. В., Харченко С. Ю. Новації чеського законодавства про банкрутство та доцільність їх імплементації в Україні. *Бізнесінформ*. 2018. № 2. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-2_0-pages-40_45.pdf (дата звернення: 10.12.2024).
11. Mgr. Petr Kalíš: Moratorium v právní praxi. *Bulletin advokacie*. 2017. URL: <http://www.bulletin-advokacie.cz/moratorium-v-pravni-praxi?browser=full> (дата звернення: 10.12.2024).

REFERENCES:

1. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka або vyznannia joho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 № 2344-XII [On restoring the debtor's solvency or declaring him bankrupt: Law of Ukraine dated 14.05.1992 № 2344-XII]. Amended on: 21.10.2019. *Verkhovna Rada of Ukraine: Official Web-portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text> (Last accessed: 10.12.2024).
2. Directive of the European Parliament and of the Council (Directive on restructuring and insolvency) dated 20.07.2019 № 2019/1023. *EUR-Lex*. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1023> (Last accessed: 10.12.2024).
3. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) dated 09.05.2006 № 182/2006 Sb [Act on Bankruptcy and Methods of Solving it (Insolvency Act) dated 09.05.2006 № 182/2006 Sb]. *Zákonech pro lidi*. Retrieved from: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182> (Last accessed: 10.12.2024).
4. Pro bankrutstvo: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 № 2344-XII [On bankruptcy: Law of Ukraine dated 14.05.1992 № 2344-XII]. Amended on: 14.05.1992. *Verkhovna Rada of Ukraine: Official Web-portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved from:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19920514#Text> (Last accessed: 10.12.2024).

5. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia joho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 № 2344-XII [On restoring the debtor's solvency or declaring him bankrupt: Law of Ukraine dated 14.05.1992 № 2344-XII]. Amended on: 30.06.1999. *Verkhovna Rada of Ukraine: Official Web-portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19990630#Text> (Last accessed: 10.12.2024).

6. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva dated 18.10.2019 № 2597-VIII [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures]. *Verkhovna Rada of Ukraine: Official Web-portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (Last accessed: 10.12.2024).

7. Danilov, A.I. Kontrol' arbitrazhnoho keruiuchoho za zadovolenniam vymoh kredytoriv za zobov'iazanniamy, na iaki ne poshyriuiet'sia diia moratoriu [Control of the arbitration administrator over the satisfaction of creditors' claims for obligations not subject to the moratorium]. *Natsionalnyi universytet "Odeska yurydychna akademiia"*. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/c065ea1a-b4c0-4855-87a8-dd3e10f4b5b2> [in Ukrainian].

8. Companies' Creditors Arrangement Act № R.S.C., 1985, c. C-36 dated 31.12.2002. *Justice Laws Website*. Retrieved from: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-36/page-1.html> (Last accessed: 10.12.2024).

9. Global Restructuring and Insolvency Guide. *Baker McKenzie* (2024). Retrieved from: <https://resourcehub.bakermckenzie.com/en/resources/global-restructuring-and-insolvency-guide/north-america/canada/topics/effect-of-process> (Last accessed: 10.12.2024).

10. Ostrovs'ka, O.A., Usherenko, S.V., Kharchenko, Ye.Yu. Novatsii ches'koho zakonodavstva pro bankrutstvo ta dot-sil'nist' ikh implementatsii v Ukraini [Innovations in the Czech legislation on bankruptcy and the expediency of their implementation in Ukraine]. *Biznesinform*. № 2. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-2_0-pages-40_45.pdf [in Ukrainian].

11. Mgr. Petr Kališ (2017). Moratorium v právní praxi [Moratorium in practice]. *Bulletin advokacie*. Retrieved from: <http://www.bulletin-advokacie.cz/moratorium-v-pravni-praxi?browser=full> (Last accessed: 10.12.2024).

Стаття надійшла до редакції 16.12.2024
The article was received 16 December 2024